

Premisliti moramo naš svet

Podnebne spremembe Na včerajšnjem posvetu akademije TWAS so predavatelji, med njimi Lučka Kajfež Bogataj, predstavili nespodbudno sliko. Evropa porablja preveč naravnih virov, prevelik delež sveta je podhranjen

Jadran Vecchiet

TRST V medijih beremo v zadnjih mesecih in letih vedno spet o ekstremnih vremenskih pojavih in o segrevanju zemlje. Vsi zadnji meseci so podrli temperaturne rekorde. V sklopu simpozija GeoAdriatico je včeraj dopoldne znanstvena akademija TWAS, ki deluje v sklopu centra za teoretsko fiziko ICTP nad Grljanom, priredila posvet s peterico priznanih izvedencev. V središču je bil celostni pristop k spopadanju s podnebno krizo in spremembami. Max Paoli, koordinator programa TWAS, je uvodoma izpostavil, da imamo posamezniki prevečkrat občutek, da smo kar se tiče podnebja povsem nemočni. Obregnil pa se je tudi ob emisije vojn, na katere pozabljamo v seštevku razlogov za podnebni razsul.

Evropa na ramenih sveta

Prva je za govorniški pult stopila Slovenka Lučka Kajfež Bogataj, sicer profesorica na Univerzi v Ljubljani, ki je bila leta 2007 kot članica ekipe IPCC med prejemniki nobelove nagrade za mir. »Prepozno je, da bi povsem zaustavili podnebne spremembe, lahko pa še kaj ublažimo,« je dejala. Obregnila se je ob ekonomski model nenehne rasti, ki predpostavlja vedno večjo porabo naravnih virov. Ta uničujoč model ima tudi zelo neenake učinke. »Na svetu nas je osem milijard, probleme pa povzročajo le ena milijarda.«

Izkoriščanje planeta in podnebne spremembe je moč preacunati, kot se tudi lahko izračuna količina virov, ki jih ima vsakdo na razpolago. Evropi naj bi, glede na velikost in prebivalstvo, pripadlo 7,3 odstotka svetovnih virov, medtem ko jih trenutno izkoriščamo med 70 in 97.

Prekomerno izkoriščanje planeta povzroča marsikateri problem. Tla postajajo vedno manj rodovitna, pitne vode je vedno manj, človek pa si je prisvojil prevelik delež zemlje. Znanstveniki so izračunali planetarne meje, prekoračili smo že veliko večino teh. »Naš življenjski slog

Predavanje Lučka Kajfež Bogataj (za govorniškimi pultom) je predstavila potrebo po celostnem pristopu v boju za zaščito zemlje FOTODAMI@N

sloni na virih, ki niso naši,« je dodala in spomnila, da bo marsikdo ubral pot migracije proti Evropi zaradi podnebnih sprememb. Nenazadnje je tudi mir tesno vezan na izkoriščanje virov. Podnebje je vezano na mir, brez pravičnejšega odnosa pa ne bomo dosegli sožitja, je dodala.

Kritična je tudi do moderne kapitalistične dogme »zelene rasti«, saj predpostavlja rast izkoriščanje novih virov. Zelena rast, ki naj ne bi potrebovala novih surovin, je zato enostavno nemogoča. Za financiranje podnebnih ukrepov pa bi se lahko odpovedali vsaj majhnemu deležu naložb v orožje. »Ne recite, da ni denarja na razpolago,« je zaključila.

Denar je, politične volje ni

Paolo Fornasiero, profesor na Univerzi v Trstu, je predstavil svoje raziskave o katalizatorjih in njihovi uporabi za bolj trajnostno svet. Po eni strani so ti neprecenljivi pri proizvodnji vodika, po drugi strani so

uporabni pri blaženju posledic izpustov. Navezujoč se na zakon o čistem zraku britanskega kralja Edvarda (ki je predvideval smrtno kazen za prodajalce najbolj onesažujočih vrst premoga) pa si je zaželel strožje kazni za povzročitelje izpustov.

Florence Colleoni, raziskovalka na inštitutu OGS, je poudarila potrebo po »ogromnih ukrepih za adaptacijo na podnebne spremembe«. Zanje je dejala, da imamo sicer na razpolago dovolj denarja, ne pa politične volje. Obregnila se je tudi ob naložbe v tehnologijo, ki obljublja vpijanje emisij. Ta bi nam sicer lahko res pomagala pri reševanju godlje. Preti pa nam nevarnost, da bi takšna uspešna tehnologija postala le nov izgovor za nadaljnjo odlaganje resnih ukrepov.

Lucilla Iacumin iz kmetijsko-prehrambenega oddelka Univerze v Vidmu je predstavila zagonetno vprašanje okolja in prehrane. Ena tretjina

svetovnega prebivalstva je podhranjena, obenem pa konča ogromen delež proizvedene hrane v smeteh. Proizvodnja hrane je tudi odgovorna za 20 do 30 odstotkov svetovnih emisij toplogrednih plinov, kmetijstvo in živinoreja sama pa za 10 do 12 odstotkov. Problem je tudi v raznolikosti naše prehrane, saj izvira tri četrtine naše hrane iz le 15 vrst rastlin in peterice živali. Večina zemeljskih površin je tudi v slabem stanju, torej kmetijstvo brez gnojil ni več možno. »Premisliti moramo naš celoten sistem prehrane,« je zaključila.

Zadnji govornik dopoldneva je bil Massimiliano Fabian, direktor podjetja Demus, ki se ukvarja z de-koferiniranjem kave. Slednja je na svetovnem trgu, tik za petrolejem, drugo najpomembnejše potrošniško blago. Predstavil je stremenje po bolj trajnostni kavi in udeležencem dal vpogled v svet zelenih in benefičnih podjetij, kakršno je njegovo.

od zamisli do razvoja končnega produkta. Pri tem bodo spoznali lastne omejitve, talente in želje ter odločnejše vstopili na trg dela.

Sodelovanje z organizacijami, ki so aktivne na tržaškem območju, podpira Nicoletta Flora, odgovorna za mladinske projekte Občine Trst. Katia Štefanič iz Zadrúžnega centra pa se veseli, da so »vzpostavili sinergijo s PAG, ki je mladim sogovornikom omogočil delovno štipendijo v okviru projekta NIT - Networking in Trieste. Želimo si, da bi v projektu ECNEETs še naprej tkali vezi med projekti, državami, nevladnim, vladnim in poslovnim sektorjem na področju NEET-ov.«

Tri četrt
naše hrane
izvira iz le
15 rastlin
in petih
živalskih vrst

»Mladi NEET niso apatični in brez sanj«

Brezposelnost Zadrúžni center iz Trsta je združil moči z občinsko službo PAG

TRST Po podatkih Eurostata in Istatata je bilo lani v Italiji skoraj tri milijone mladih, starih med 15 in 34 let, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo (tako imenovani NEET), kar je za 75 odstotkov več od evropskega povprečja. Vsak četrta mladi v Italiji tako sodi v skupino NEET (Not Employed, in Education or in Training), v Furlaniji - Julijski krajini je odstotek nižji (15,5 %), a še ved-

no precej večji kot v Sloveniji (9,5 %) ali Avstriji (10,6 %).

Pri obvladovanju te krize sta združila moči Zadrúžni center za socialno dejavnost iz Trsta in PAG (Progetto area giovani) Občine Trst. Projektno sodelovanje sta zagnala s skupinsko diskusijo, na kateri so mladi Tržičani odkrito spregovorili o svojih željah, potrebah in težavah pri iskanju zaposlitve.

»NEET-i niso leni in apatični posamezniki, brez sanj in

ambicij - prav nasprotno. Potrebujemo le nekoliko spodbude in vodstva pri iskanju lastne kariere poti ter okolje, ki jim omogoča zaposlitev,« je po srečanju v mladinskem centru Polo Giovani Toti v Trstu komentirala Jana Rožac iz slovenskega podjetja Rebiss. Skupaj z Zadrúžnim centrom za socialno dejavnost in podjetniškim pospeševalnikom BAU Accelerator Univerze v Skopju so marca zagnali Erasmus+ pro-

jekt ECNEETs, katerega namen je NEET-e opremiti s podjetniškim znanjem in miselnostjo.

V okviru projekta bo izbrana skupina mladih sodelovala v podjetniškem izzivu, kjer bo z novim znanjem in usmeritvami mentorjev razvila rešitev za lokalno nevladno organizacijo. Gre za inovativen pristop, ki bo mladim iz Trsta, Slovenije in Severne Makedonije omogočil, da v kratkem času izkusijo celoten proces,

Pozor na zapore in promet na Krasu

TRST Današnji dan bi lahko bil na tržaških cestah nekoliko kaotičen. Zaradi zaprtja predora pri Padričah, na avtocestnem priključku v smeri proti Trstu, so se včeraj ustvarjale kolone na alternativnih cestah (zlasti pri tako imenovanem križišču H pod Ključem), kar bi se lahko ponovilo tudi danes.

Sinoči so, kot napovedano, zaradi del na seslanskem nadvozu zaprli avtocestni priključek med Prosekem in Devinom. Po napovedih naj bi ga ponovno odprli danes ob 6. uri - sprva za dvosmerno vožnjo po enem voznem pasu, okoli 9. ure, ko bodo odstranili žerjava, pa naj bi bil avtocestni priključek ponovno v celoti prevozen.

Med zaprtjem avtocestnega priključka bodo morali vozniki, namenjeni v Nabrežino ali Devin, ubrati deželno cesto št. 1, ki pelje po kraških vaseh. Tja pa bodo med 8. in 14. uro preusmerjali tudi promet s ceste, ki povezuje Bajto, Samatorco in Salež, saj bo tu potekal rolnarski grand prix v priredbi kriškega društva Mladina.

Posmrtni ostanke bodo končno položili v niše

PROSEK Potem ko so konec aprila po več kot letu dni le končali z obnovitvenimi deli poškodovanega zidu z žarnimi nišami na prosekem pokopališču, bodo v prihodnjih dneh vanj ponovno postavili posmrtni ostanke pokojnikov.

Pokop posmrtnih ostanke bo potekal v torek ob 9. uri za grobne prostore od številke 1 do 60 ter v četrtek ob isti uri za grobne prostore od številke 61 do 120. Pokop bo potekal v vsakem vremenu, prisostvujejo pa mu lahko tudi sorodniki pokojnikov, ki si to želijo.

Kamnite nagrobne plošče bodo namestili v naslednjih dneh, so pojasnili iz rajonskega sveta za zahodni Kras.

Spomnimo, da se je nišni zid na prosekem pokopališču nagnil že novembra leta 2022. Delavci so ga začeli popravljati po letu dni. A dela, ki naj bi po prvotnih napovedih trajala le mesec dni, so se zavlekla, podjetje AcegasApsAmga je moralo poskrbeti tudi za novo varianto. Po več kot letu in pol bodo sedaj v niše končno ponovno položili posmrtni ostanke pokojnikov.